

Hema heeft geen aparte meisjes- en jongenskleiding meer en de NS is gestopt met 'dames en heren'. Genderneutraal, je hoort het steeds vaker, maar wat is het eigenlijk en vooral: hoe voed je op die manier op?

TEKST LISANNE VAN SADELHOFF BEELD STOCKSY

**DENK
NIET**
roze-blauw

Er kwam stoom uit de oren van Valerie van de Flier (38). Ze stond met haar dochtertje Oriana, toen 1, in een speelgoedwinkel – niet echt een plek om je op te winden – en zag een poster met twee jongetjes die een bord timmerden met daarop de tekst: *no girls allowed*. Hij hing boven de Playmobil-afdeling. 'Ik ben naar de manager gestapt,' vertelt ze. 'Ik vroeg hem waarom meisjes niet met Playmobil mogen spelen, en met de blokken, Lego en scheikundesets die in de buurt van dat bord lagen. Want waar slaát het op dat dit speelgoed alleen voor jongens is?' De inrichting van de speelgoedwinkel is inmiddels aangepast, de manager bood zijn excuses aan. Maar eigenlijk ging het Valerie niet alleen maar om het interieur van die ene speelgoedwinkel. 'Het laat vooral zien hoe moeilijk het is om tegen de gevestigde rolpatronen in te gaan als ouder én kind.'

MEISJESGROEN Valerie was nooit zo'n moeder die zei: ik ga mijn kind genderneutraal opvoeden. Sterker nog, ze was zich niet bewust dat er een naam voor was. 'Ik vind gewoon dat een kind een kind mag zijn.' Daarom vertelden zij en haar man tijdens de zwangerschap aan niemand wat het zou worden, zodat ze niet alleen maar roze of blauwe spullen zouden krijgen. 'We hebben de babykamer groen met geel geverfd en dachten: als het kindje oud genoeg is om te kiezen, dan kunnen we de kleuren veranderen.' En nu is Oriana vier jaar en vindt ze de kleuren mooi zo. 'Ze voelt zich echt een meisje, draagt graag jurkjes, maar houdt óók van stoere spullen in het blauw en groen. En dat is prima.' De gele muur is opgeleukt met een krokodillentekening van haar opa. Gewoon, omdat ze dat zélf wilde en omdat ze krokodillen leuk vond. 'Als ze een roze kamer had gewild, was dat ook goed geweest. En als ze later alleen maar stereotype jongensdingen wil doen, dan vinden mijn man en ik dat ook prima. Ze moet zelf kunnen kiezen – dáár gaat het om.'

ZELF KIEZEN De keuze om je kind als uitgangspunt te nemen werkt volgens Lies Wesseling, hoogleraar genderstudies aan de Universiteit Maastricht. Het gaat erom dat kinderen lang genoeg de tijd krijgen om er zelf achter te komen of ze van blauw of roze houden of van allebei of van pimpelpaars met groene stippen. 'Genderdiversiteit zou een betere term zijn. Er zijn niet maar twee gedragspatronen: óf je gedraagt je als een jongen of als een meisje. Je laat juist aan je kind zien dat er veel meer is, en dat hij of zij mag kiezen.' Volgens Wesseling krijg je die diversiteit in je opvoeding door verschillende soorten speelgoed aan te bieden, zodat ze de keuze ook écht zelf kunnen maken. Net als bij hobby's – voetbal of ballet – en traditionele spelletjes als vaders- en moedertje worden, of vaders- en moedertje. 'Waarom niet? In het volwassen leven heb je ook zulke gezinssamenstellingen.'

Krista Okma, opvoeddeskundige, zegt dat het goed is om al het speelgoed 'op een grote hoop' te gooien en geen onderscheid te maken tussen jongensspeelgoed en meisjesspullen. 'Bied ook een breder pallet aan kleding aan. En laat je zoon make-up uitproberen, bijvoorbeeld.' En ja, daar mag hij ook mee naar school. Okma: 'Mijn zoon ging een keer in zijn flamingojurk met rode hakschoentjes naar de opvang. Hij was er totaal niet mee bezig wat anderen ervan zouden vinden.'

'IK BEN EEN GROTE JONGEN' Kinderen hebben pas vanaf hun derde jaar door of ze een jongen of meisje zijn. Na die bewustwording gaan ze zich steeds meer naar hun eigen genderrol gedragen. Als ze ongeveer vier zijn en naar school gaan, kunnen kinderen negatief reageren als een klasgenoot zich níet volgens hun rol gedraagt. Maar het heeft nog niet zo veel invloed op hun eigenwaarde. 'Een kind wordt zich pas bewust van de oordelen van anderen zo rond de vijf, zes jaar', zegt Okma. 'Dan gaan ze snappen dat een ander kind of volwassene gedachten over hen kunnen

Laat ze zelf ontdekken van welke kleur ze houden

hebben, en dat die goed én slecht kunnen zijn.' Juist die eerste jaren zijn dus belangrijk als je je kind niet te veel wilt beïnvloeden qua jongen/meisje. Wesseling: 'Laat ook je afkeur of voorkeur niet zien.' En let erop hoe je doet. Dus niet met je ogen rollen als je zoon trots voor je staat in een Frozen-jurk of als je dochter vraagt of ze mee mag op voetbalkamp.

STOER KIND Toch, hoe genderneutraal je het ook aanpakt, het blijft lastig. Om maar een voorbeeld te noemen: 'Hoera, er is een baby geboren!' hoor je bijna nooit. Wel: 'Er is een meisje geboren, of een jongen.' Wesseling: 'Je kunt niet alle associaties met 'jongens' en 'meisjes' uitbannen, het zit zo diep in onze cultuur.' Denk aan de 'luizenmoeders' en moeders die in de reclame achter het fornuis staan. En ooit in een reclame een jongen met een pop zien spelen? Dan de namen: er zijn meisjes- en jongensnamen. Wesseling gebruikt als voorbeeld altijd het boek over taalseksisme De oorbellen van de minister. 'De eerste reactie bij die titel: oorbellen? Minister? Huh? Dat komt dus door onze associaties. Die krijg je er niet zomaar uit.'

Vooraf niet bij volwassenen, merkte Annemareel Reiber (37). Ze is nooit zo van de blauw-rozescheiding geweest, maar was ook nooit bewust bezig met genderneutraliteit. Tot haar tweejarige zoon Pim een keer een pop uit het schap van de speelgoedwinkel pakte. 'Goh,' zei een andere moeder. 'Moet hij niet met stoer speelgoed spelen?' Annemareel's mond viel open. 'Ik wist niet wat ik moest zeggen. Als mijn zoon met poppen wil spelen, dan mag dat, klaar. Vanaf toen ben ik me er meer bewust van geworden dat ik anders in mijn opvoeding sta. Er zijn nog steeds ouders die bij een traktatie de roze snoepjes aan de meisjes geven, en de blauwe aan de jongens.'

BLAUWTJE LOPEN Maar volwassenen kunnen zich weren tegen 'kritiek' of andersdenkenden, kinderen niet. En dus moet je je kind soms geruststellen. Valeries

dochter Oriana kwam een keer van de peuterspeelzaal thuis en vertelde dat een kind haar 'jongetje' had genoemd omdat ze geen roze, maar een blauw knutselwerk had gemaakt. Snapte ze niets van. Blauw was toch gewoon een mooie kleur? 'Toen heb ik haar uitgelegd dat er veel jongens zijn die van blauw houden, maar ook meisjes.' Ook opvoeddeskundige Okma vindt het belangrijk dat als je kind opmerkingen naar zijn hoofd krijgt, je daarop ingaat. 'Leg uit hoe jij erover denkt en dat je kind mag doen en kiezen wat hij of zij wil. Maar leg ook uit dat er mensen zijn die er anders over denken.' Toch: laat de term 'genderneutrale opvoeding' niet vallen. Benoem ook niet dat je je kind op die manier wilt opvoeden. 'Het is niet een middel op zich, zo van: ik wil mijn kind genderneutraal opvoeden. Het is een manier om je kind de ruimte te geven om zichzelf te ontdekken.'

GLITTERJURK & STARWARS-TRUI Okma noemt één grote – diepe – valkuil voor ouders die hun kind genderneutraal willen opvoeden: dat je niet meer neutraal bent. 'Volgens mij zijn er twee manieren van opvoeden: sturend en volgend.' Bij sturend wijs je je dochter, die per se een roze glitterjurk wil, tóch even op die stoere Starwars-trui. 'Daar zit de grootste valkuil.' Wesseling: 'Als je gaat sturen, dan word je dwingend en dan schiet je juist het doel van genderneutrale opvoeding voorbij: dat je je kind laat kiezen.' Daarbij is volgens Valerie wel belangrijk dat je probeert te ontdekken of het écht de keuze is van je kind, en niet gestuurd door klasgenoten of ouders. Laatst had ze een gesprek over de lievelingskleur van Oriana. 'Roze is mijn lievelingskleur, net als alle andere meisjes in mijn klas die van roze houden.' Waarop Valerie zei: 'Dat is nieuw voor me. Wil je dan ook roze kleren?' Toen was het stil op de achterbank van de auto. Je kon Oriana horen denken. En toen schudde ze haar hoofd: 'Nee, dat hoeft niet mam, eigenlijk is blauw gewoon mijn lievelingskleur.' ♦